

VADOVĖLIO RECENZIJĄ

1. BENDRA INFORMACIJA APIE VADOVĖLĮ

Pavadinimas: CZYTAM, WIĘC JESTEM

Autoriai: Krystyna Syrnicka, Barbara Dajnowicz

Ugdymo sritis / dalykas: lenkų kalba

Klasė: 8

Vadovėlio komplekto dalys: vadovėlis (be sąsiuvinio)

2. VADOVĖLIO TURINIO VERTINIMAS

2.1. Vadovėlio medžiagos atitiktis Bendrosioms programoms

Lenkų literatūros vadovėlis skirtas 8 klasės mokiniams. Vadovėlio medžiaga parinkta pagal Bendrųjų programų (9.6.2.2. Literatūros ir kultūros pažinimas, 561–562 p.) reikalavimus. Vadovėlių sudaro 70 lenkų ir visuotinės literatūros kūrinių (ištraukų). Iš literatūros rūšių autorės pasirinko lyriką ir epiką, taip lyg ir nuvertindamos dramą. Šiai rūšiai atstovauja tik Šekspyro „Romeo ir Džiuljeta“. Dauguma kūrinių išvardyti Bendrųjų programų Skaitomų ir analizuojamų kūrinių sąrašo (562 p.). Tai V. Szyborskos, Z. Herberto, T. Rużewicziaus, M. Konopnickos, A. Mickevičiaus eilėraščiai, H. Senkewicziaus, B. Pruso, S. Źeromskio, E. Hemingway'aus, A. de Saint-Exupery, I. Jurgelewicz, S. Mrożeko kūrinių ištraukos. Be to, vadovėlio autorės įtraukė ir kitų žymių poetų ir rašytojų kūrinius: Č. Milošo, M. Pawlikowskos-Jasnorzewskos, C. Norwido, L. Staffo, W. Broniewskio, K. Baczynskio, T. Konwickio, J. I. Kraševskio, D. Tokarczuk, S. Undset ir kt. Reikėtų pažymėti, kad ne visi Bendrųjų programų sąrašo kūriniai buvo įtraukti į 7 ir 8 klasės vadovėlius. Nei viename iš paminėtų vadovėlių nėra M. Konopnickos lenkų tautinio eilėraščio „Rota“, Biblijos sakmės apie palaidūną sūnų, graikų mitų apie Sizifą, Argonautų kelionę, Dedalį ir Ikarą, J. Kochanowskio epigramų, I. Krasickio pasakėčių, A. Mickevičiaus baladžių „Svitezietė“ [„Świtezianka“] ir „Man patinka“ [„To lubię“], J. Slovackio dramos „Baladina“ [„Balladyna“]. Vietoje jų vadovėlio autorės siūlo kitus mitus: Prometėjas, Heraklis, Karalius Midas, Mūzos (pagal W. Markowskos *Mity Greków i Rzymian* ir J. Parandowskio *Mitologia*), bei „Pigmalioną“ pagal

Ovidijaus „Metamorfozes“, o taip pat Šekspyro dramą „Romeo ir Džiuljeta“. Tai lygiavertis atsisakytų kūrinių pakeitimas. Labai naudinga, kad į vadovėlį įtraukti kūriniai tokių autorių, kurių gyvenimas susijęs su Vilniaus krašto kultūra, tai: Z. Bohdanowicz, S. Worotynski, W. Piotrowicz, W. Zahorski.

Nors ir atitinka nagrinėjamų kūrinių problematiką ir vertybes vienas kitas vadovėlių kūrinys, kai kas 8 klasės moksleiviams gali sudaryti sunkumų. Tai Senekos „Dialogo apie laimę“, T. Moro „Utopijos, ir M. Shelley „Frankenšteino“ ištraukos. Pasirinkta Kraševskio romano „Kunigas“ ištrauka (62–64 p.) atspindi lietuvių didvyrišką kovą su kryžiuočiais, bet yra labai žiauri (visų Pilėnų gynėjų savižudybė).

Apibendrinant reikia pažymėti, kad vadovėlio turinys tinkamas ir tikslingas. Medžiaga, suskirstyta į teminius blokus, sudaro galimybę ugdyti mokinių gebėjimus, apibrėžtus dalyko ugdomosiose veiklos srityse.

2.2. Vadovėlio metodinė struktūra:

Atrinkti literatūros kūriniai suskirstyti į 10 teminių skyrių, atitinkančių Bendrosiose programose numatytą problematiką ir vertybes. Skyrių apimtis nuo 10 iki 25 puslapių, nuo 5 iki 10 kūrinių. Visų skyrių struktūra vienoda: pirmiausia pristatoma trumpa rašytojo biografija, toliau pateikiamas kūrinys arba jo ištrauka ir metodiniai klausimai ir užduotys. Kiekvienas skyrius baigiamas apibendrinamaisiais klausimais ir užduotimis.

Keletas pastabų apie metodinės struktūros trūkumus, kuriuos būtina pataisyti. Trumpų informacijų apie rašytojus skirsniai šiek tiek nevienodi turinio atžvilgiu. Yra biogramų, kuriose pateikiama gana daug pagrindinės informacijos, bet pasitaiko ir atsitiktinės, neišsamios informacijos (24 p., 53 p.). Informacijos skirsnyje apie T. Konvickį (46 p.), jis neteisingai pristatomas pirmiausia tik kaip poetas, o reikėtų parašyti, kad jis dar ir rašytojas, režisierius, ir pan. Informacijoje apie žymų lenkų romantinį poetą Norwidą (37 p.) reikėtų išvardyti jo kūrinius, iš naujo peržvelgti pagrindinius jo gyvenimo faktus. Papildymo reikalauja informacija apie V. Szymborską. Tik vieno, 1952 m. išleisto eilėraščių rinkinio paminėjimas – tai per mažai įvardijant neseniai mirusios Nobelio premijos laureatės nuopelnus.

Kopija tikra

Kai kurie tekstai, be papildomos metodinės pagalbos, gali apsunkinti mokytojo ugdomąją veiklą. Jie reikalauja daugiau metodinių užduočių, pvz., M. Pawlikowskos-Jasnorzewskos eilėraštis „Miłość“ (42 p.).

Teisingai ir kryptingai suformuluotos metodinės užduotys skatina sieti naują mokomąją medžiagą su anksčiau įgytomis žiniomis ir gebėjimais. Kai kurios užduotys sudaro galimybę individualizuoti ugdymą bei dirbti grupėse, skatina mokinius kritiškai mąstyti, spręsti problemas, diskutuoti, kūrybiškai dirbti, pateikti savo vertinimus ir požiūrį. Bet pasitaiko ir klaidų. Po Mickevičiaus „Pono Tado“ ištraukos (8–9 p.) 3 užduotyse reikalaujama įvardyti lyrinį subjektą („podmiot liryczny“), o epikoje tokio nėra. 74 puslapyje reikia pataisyti 7 užduotį: Broniewskio eilėraštis nėra odė.

„Literatūrinių sąvokų žodynelis“ (193–198 p.), sudarytas iš daugiau nei 90 žodžių, plečia akiratį, padeda mokiniams mokytis. Bet autorės retai atkreipia į jį mokinių dėmesį (tik 27, 31 p.).

Vadovėlis reikalauja korektoriaus pataisymų: visus autorių komentarus („przypisy“), bibliografinių šaltinių sąrašus (190–193 p.), rekomenduojamų knygų sąrašą (198 p.) būtina baigti tašku. 16 puslapyje 12 komentare reikia parašyti J. Wujeko vardą, analogiškai kaip ir kituose komentaruose.

Kiekvieno skyriaus baigiamosios užduotys sudaro galimybę gauti grįžtamąjį ryšį ir įsivertinti.

Apibendrinant reikėtų pabrėžti, kad vadovėlio metodinė struktūra, išskyrus keletą atvejų, atitinka Bendrųjų programų reikalavimus.

2.3. Vadovėlio medžiagos tekstinė ir vaizdinė kokybė:

Vadovėlio tekstų kalba aiški ir logiška, nėra netikslumų ir klaidų.

2.4. Vadovėlio medžiagos tinkamumas vertybinėms nuostatoms ugdyti(s):

Vadovėlio medžiaga atitinka pagrindines demokratinės visuomenės ir Lietuvos valstybės vertybes, nešališka lyties, amžiaus grupių, neįgalumo, gebėjimo, socialinės padėties, rasės, religijos ir įsitikinimų atžvilgiu.

Medžiaga skatina ugdyti pilietines ir tautines vertybes.

Medžiaga skatina saugoti gyvybę, gamtą ir laikytis sveikos gyvensenos principų.

Kopija tikra

3. VADOVĖLĲ PAPILDANČIŲ MOKYMO PRIEMONIŲ TINKAMUMAS MOKYTI(S):

Vertinimui buvo pateiktas tik vadovėlis, nors autorės vadovėlio įvade rašo apie vadovėlį ir sąsiuvinį.

4. IŠVADA

Vadovėlio turinys atitinka pagrindinius reikalavimus, nurodytus Bendrojo ugdymo dalykų vadovėlių turinio vertinimo tvarkos aprašo 6 punkte. Po pataisymų gali būti išleistas.

Recenzento vardas ir pavardė

Romuald Narunec

Kopija tikra
Administracijos sektorė
Rita Zakarauskienė
20.....

